

Bazı Okul Öncesi Dönemi Çocuk Şarkılarının MEB'in Belirlediği Değerler Çerçevesinde İncelenmesi

Examination of some Preschool Children's Songs in the Frame of the Values Determined by the Ministry of National Education

ÖZET

Okul öncesi dönemi çocuklarının eğitiminde kullanılan müzik etkinliği, çocukları eğiten ve eğlendiren eğitim etkinliklerinden birisidir. Bu sebeple müzik etkinliklerinde kullanılan şarkıların çocuklar üzerindeki etkileri önemli araştırma konularındandır. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik gerçekleştirilen eğitimde kullanılan çocuk şarkılarının, MEB tarafından belirlenen değerler çerçevesinde incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak belirlenen araştırmada doküman incelenmesinden yararlanılmıştır. Araştırmada okul öncesi dönem çocukların eğitimi için kullanılan müzik etkinliği kapsamında yer alan 15 çocuk şarkısına yer verilmiştir. Bu çocuk şarkıları, MEB eğitim programlarında değinilmesi gereken değerlere göre analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi dönemi çocuk şarkılarının genel olarak birçok değeri bünyesinde barındırmasına rağmen tek tek bakıldığında sınırlı değeri içerdiği tespit edilmiştir. İncelenen şarkılarda en fazla "duyarlılık" değerine atıf yapılmış, ikinci ve üçüncü en çok geçen değer "sevgi" ve "saygı" olarak belirlenmiştir. Ancak MEB'in belirlediği değerler içinden "alçakgönüllülük", "bağımsız ve özgür düşünme", "kültürel mirasa sahip çıkma", "liderlik", "misafirperverlik", "estetik duyguların geliştirilmesi", "nazik olmak", "fedakârlık" değerlerine seçilen şarkılarda doğrudan yer verilmediği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Müzik Eğitimi, Çocuk Şarkıları, Değer Eğitimi

ABSTRACT

Music activity used in the education of preschool children is one of the educational activities that educate and entertain children. For this reason, the effects of songs used in music activities on children are important research topics. The aim of this study is to examine the children's songs used in education for preschool children within the framework of the values determined by the Ministry of National Education. In the research, which was examined in accordance with the qualitative research method, document analysis was used. In the research, 15 children's songs included in the music activity used for the education of preschool children were included. These children's songs were analyzed according to the values that should be mentioned in the education programs of the Ministry of National Education. According to the results of the research, although preschool children's songs generally contain many values, it has been determined that they contain limited value when viewed individually. In the songs examined, the most referenced value was "sensitivity", and the second and third highest values were determined as "love" and "respect". However, among the values determined by the Ministry of National Education, the values of "humility", "independent and free thinking", "protecting the cultural heritage", "leadership", "hospitality", "being kind", "development of aesthetic feelings" and "sacrifice" are included in the selected songs. was not directly included.

Keywords: Preschool Education, Music Education, Children's Songs, Value Education

GİRİŞ

Hızla değişen ve gelişen dünyada insanoğlunun da sosyal, kültürel, ekonomik, alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da olumlu ve olumsuz değişimleri beraberinde getirmiştir. Tüm dünyada meydana gelen bu değişim toplumun benimsediği değerlerin yavaş yavaş silinmeye başlamasına, insanların özünden uzaklaşmasına, sanki hiç yaşadığı topluma ait değilmişçesine başkalaşım geçirmesine sebep olmuştur. Değişime dur denilemeyeceği için insanın sahip olduğu değerlerin farkına varıp içselleştirmiş bir değerler bütünlüğü içinde yaşamını idame ettirmesi toplumun huzuru ve gelişimi için kaçınılmaz gerekliliktir.

Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle çocukların dış dünya ve sanal dünya ile etkileşimi de artmıştır. Çocuklar tarafından eğlenceli görülen şarkılar ve şarkılı videoların yönlendirici etkisi de göz ardı edilemez. Şarkılı videolar ebeveynler tarafından renkli, eğlenceli, oyalayıcı gibi görünse de şarkılardaki sözler ve videolardaki karakterlerin davranış, hareket, mimik, sözlü ve sözsüz mesajları gibi unsurlar çocuklar üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiler bırakmaktadır. Değerler eğitimi, kişilik yapısı oluşmaya başlayan okul öncesi dönem çocuklarının yetişmesi ve kişilik yapısının şekillenmesi noktasında büyük etkiye sahiptir. Bu noktada değerler; iyi-kötü hakkında bilgi sunan, insan davranışlarını belirleyen, varlık olarak insan ve nesne hakkında

Güllü Toprak ¹
Hayriye Kurtulmuş ²

How to Cite This Article
Toprak, G. & Kurtulmuş, H. (2023). "Bazı Okul Öncesi Dönemi Çocuk Şarkılarının MEB'in Belirlediği Değerler Çerçevesinde İncelenmesi", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 9(73): 3970-3976. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.70964>

Arrival: 08 May 2023
Published: 31 July 2023

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği, İzmir, Türkiye

² Öğretmen, MEB, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği, İzmir, Türkiye

değerlendirmelerde bulunmayı sağlayan, bireysel ve toplumsal yaşamı düzenleyen, dayanışmayı sağlayan, araçlar, ilkeler, unsurlar ve kriterlerdir (Zengin, 2017).

Okul öncesi dönem olarak bilinen yaşamın ilk 6 yılı çocuk için çok hızlı büyüme ve gelişmenin olduğu bir evreyi kapsamaktadır. Bu nedenle bu dönemde atılan her adım toplumun bir ferdi olan çocuğun o topluma ne denli yön vereceğini de etkilemektedir (MEB, 2013). Okul öncesi dönemi çocukların yaş, ilgi, ihtiyaç, gelişim seviyeleri göz önünde bulundurulduğunda bilişsel, motor, özbakım, sosyal-duygusal ve dil gelişimlerinin tüm yaşamlarına göre oldukça hızlı ilerlediği bilinmektedir. Bu yaş aralığı, tüm yaşamı etkileyen kritik bir gelişim dönemidir. Çocukların bütün hayatını etkileyebilecek ve geleceğine yön verecek kişilik yapısının, alışkanlıklarının, davranışlarının büyük bir çoğunluğu bu dönemde şekillenmektedir (Mutlu vd., 2012).

Okul öncesi dönemde çocuklara verilen eğitim, maruz kaldıkları uyarıcıların zenginliği yaşama hazırlık açısından oldukça hayattır. Çocukların herhangi bir değeri doğru anlayıp bilmesi bunu hayatında uygulayarak davranışa dönüştürmesi önemlidir. Buradan hareketle çocukların değerleri zihinlerinde doğru bir şekilde anlamlandırmaları ve kategorize etmeleri gerekmektedir. Hangi değerın nasıl bir anlam taşıdığını bilmeyen ya da yanlış anlamlandıran çocuk için sağlıklı bir değer eğitimi sürecinden bahsetmek zor olacaktır. Örneğin hoşgörü değerinin ne anlama geldiğini, nelere, kimlere nasıl hoşgörü davranışında bulunulması gerektiğini bilmeyen bir çocuktan hoşgörülü davranışlar sergilemesi beklenemez. Bu nedenle okul öncesi dönem, değer kavramlarının içselleştirilmesi ve kazanılmasında büyük etkiye sahiptir (Topaç vd., 2020).

Dönmez vd. (2019), tarafından müziğin, yüzyıllar boyunca toplumların ve kültürlerin sosyal, kültürel ve eğitim hayatlarında önemli bir etkiye sahip olduğu belirtilmiştir. Eğitim aracı olarak kullanılan çocuk şarkıları, bireylerin hem ahlaki hem de kişilik gelişimine de katkı sağladığını belirtmiştir. Özellikle küçük yaşta çocukların birtakım değerleri özümseyebilmesi için öğretecek şarkının iyi bir şekilde seçilmesi gerekmektedir. Bunun için de şarkı sözlerindeki mesajlara dikkat edilmelidir. Ailede başlayan değer öğretimi okulda sürdürülen müzik etkinliklerinin katkısı ile önemli bir yere sahiptir. Bu etkinliklerde öğrenilen şarkı sözlerinin sevgi (evini, doğayı, aileyi, okulu, öğretmenini, ülkesini, hayvanları sevme gibi), değeri temalı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla okulda yürütülen müzik etkinliklerinin sağladığı katkı da büyüktür. Bu katkının çocukların kişilik gelişimlerini de olumlu yönde etkilediği savunulmuştur.

Değerler eğitimi noktasında MEB harekete geçmiş, günümüz çocuklarının eğitiminde değerlerin önemli bir rol aldığı önemi üzerinde durmuştur. Bu bağlamda belirlenen adil olma, alçakgönüllülük, cesaret, çalışkanlık, dostluk, doğruluk, dayanışma, sevgi, saygı, sorumluluk, hoşgörü-duyarlılık, empati, özgüven, liderlik, nazik olmak, temizlik, aile birliğine önem verme, dürüstlük, iyimserlik, yardımlaşma, paylaşımcı olmak, iyilik yapmak, bağımsız ve özgür düşünebilme, selamlaşma, misafirperverlik, vatanseverlik, kültürel mirasa sahip çıkma, estetik duyguların geliştirilmesi, şefkat - merhamet, fedakarlık vb. değerler (MEB 2013) ile okullarda çalışmalar yürütülmesi gerektiği ile ilgili yönerge yayınlamıştır.

ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Okul öncesi denilince akla çocukların yaş, ilgi, ihtiyaç, gelişim seviyeleri göz önünde bulundurulmuş bilişsel, motor, öz bakım, sosyal-duygusal ve dil gelişim alanlarına göre eğitim aldıkları bir dönem gelmektedir. Bu dönemin en önemli özelliği kritik yaş aralığının bu döneme ait olmasıdır. Çocukların bütün hayatını etkileyebilecek ve geleceğine yön verecek kişilik yapısının, alışkanlıklarının, davranışlarının büyük bir çoğunluğu bu dönemle birlikte şekillenmektedir (Mutlu vd., 2012).

Çocuğun neleri keşfedebileceği, neleri hangi hızla öğrenebileceği bu dönemin ne denli zengin uyarıcı bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Çocuğa yeni öğrenme fırsatlarının sunulması kendi benlik algısının gelişmesine yardımcı olabileceği gibi özdeğer algısının da yüksek olmasını sağlar. Okul öncesi dönemde olumlu deneyimler yaşayan çocuklar çevreye karşı daha duyarlı olmakla birlikte, okula, arkadaşlarına, öğrenmeye, öğrendiklerini içselleştirmeye ve kendi becerilerinin farkında olmaya karşı da olumlu tutum geliştirmektedirler. Bu noktada oluşturulan olumlu tutumlar hayata karşı değer algılarını da olumlu etkilemektedir. Bu bağlamda okul öncesi çocuğun alıcı-ifade edici dil gelişiminin destekleneceği, olumlu sosyal-duygusal gelişiminin destekleneceği, özerklik kazanacağı, etkili bilişsel süreçlerin destekleneceği bir dönem olarak önemini korumaktadır. Çocuğun her yönden sağlıklı bir gelişim ve öğrenme gerçekleştirmesi, demokratik bir aile ortamı ve verimli bir okul öncesi eğitim ile mümkündür (MEB, 2013).

Değer eğitiminin en önemli amaçlarından biri de çocukların sağlam karakterli bir şekilde yetişmesini sağlamak ve sevgi, saygı, sorumluluk, adalet, hoşgörü, paylaşma, yardımlaşma, iyilik vb. değerlerle çocukların kişiliklerinin olumlu yönde gelişmesine yardımcı olmaktır (Akıttürk ve Kahraman, 2019). Bu bağlamda değerler eğitimi uygulamaları çeşitli yöntem, teknik, yaklaşım ve modellerle çocukların etkin öğrenme süreçlerine katkıda bulunulabilir. Değerler eğitiminde sağlanacak bu katkı müzik eğitimi (çocuk şarkıları) ile

sağlanabilir. Artan'a (2015) göre müzik; önceden belirlenmiş, gaye, istek ve yollarla belirlenen bir estetik anlayışa göre duygu, düşünce ve hayallerin seslerle birleştirilerek ortaya konmasıdır. Yüzyıllar boyunca insanoğlunun kendi dönemine özgü seslerle kendi kavmine ait müzik sistemini oluşturduğu görülmüştür. Bu döngüde insanoğlunun varoluşundaki basit sesler müzik sayılabilmektedir. Hızla gelişen ve büyüyen toplumların renk renk, dönem dönem işleyen seslerle müzik yapımları, ritim tutmaları ile müziksel faaliyetleri kendi toplumlarına almışlardır. Bu bağlamı ninni, tekerleme, mani, şarkı, türkü ile kurmaya çalışmışlardır.

Öztürk (2005), antik çağdan bu yana birçok düşünür müziği bireyin sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimlerinde önemli bir yer tuttuğunu savunmuştur. Müziğin eğitim ve tedavi görevi üstlendiğini de dile getirmiştir. Anne karnından itibaren duyulan birçok sese müziksel ve ritmik algılamalar ile müziği hayatımıza almış bulunuyoruz. Bu nedenle müzik ruhumuza ve bedenimize etki eden temel sanat dallarından biridir. Öztürk'e (2005) göre okul öncesi dönemdeki müzik etkinlikleri çocukların duygusal yönden rahatlamalarını sağlar. Müzik, çocuklardaki özgüven eksikliği, içine kapanıklık, korku, şiddet eğilimi gibi olumsuz duyguların olumlu duygulara dönüşmesini destekler. Şarkı söylerken çocuklar birbirleriyle uyumluluk içinde hareket etmeyi öğrenir. Böylelikle çocuklar toplum içinde de uyum içinde yaşama disiplini kazanırlar.

Hayatın birçok alanında duyduğumuz ses, sözcük ve tınların, canlılık ve süreklilik ile oluşturduğu müziksel algı vardır. Bu müziksel algının ve ritim duygusunun geliştirildiği en önemli dönem okul öncesi dönemdir. Okul öncesi dönem eğitim etkinliklerinin içerisinde yer alan müzik etkinlikleri çocukların ritim duygularının gelişimini ve müziksel zekayı destekleyecek çalışmalarla yürütülmektedir. Okul öncesi dönemde yapılan müzik etkinliklerindeki çalışmalar ile değerler eğitimi bütünlüştürmek mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda öğretilen şarkılarla ahlaki yapı çerçevesini oluşturan ve toplumsal etik ilkelerin oluşumunda etkin rol oynayan saygı, sevgi, hoşgörü, sorumluluk, iyilik, dostluk, fedakârlık, şefkat, merhamet vb. değerleri vermek eğitimin etkililiğini artıracaktır.

Renkli, sesli, hareketli bir dünyaya kapı açan şarkılar, çocukların öğrenecekleri, eğlenecekleri bir dinleti haline gelmiştir. Dinledikleri şarkılar, bilişsel ve duyuşsal anlamda çocukları hem geliştirme hem yönlendirme hem de olumlu yönde etkileme gücüne sahiptirler. Bu anlamda şarkılar milli ve ahlaki değerleri aktarma bakımından yeterli niteliğe sahip olmalıdır. Doğru aktarılmış değerler okul öncesi gibi kritik bir dönemde erken farkındalık oluşturma açısından önem arz etmektedir. Şarkı sözlerinden etkilenen çocukların duyduklarını hayatlarına aktarabilecekleri göz önünde bulundurulmalı, nitelikli içeriğe sahip şarkıların ön plana çıkarılması adına iyi analizler yapılmalıdır.

Artan (2015), şarkıların çocuklar üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamıştır. Şarkıların kişiler, toplumlar ve kültürler arasında köprü görevi gördüğünü ve bu köprünün evrensel değerler ile yıkılamayacağını savunmuştur. Çocukların şarkı söylerken bir gruba ait olma ihtiyaçlarını karşıladığı ve gruba ait değerlere saygı duymayı öğrendiklerini dile getirmiştir. Okul öncesi dönem müzik etkinlikleri ile çocuklar işbirliği yapmayı, etkinlik sırasında başkalarıyla birlikte hareket edebilmeyi, aldığı sorumlulukları yerine getirebilmeyi ve en önemlisi saygı duymayı ve sıra beklemeyi öğrendiklerini dile getirmiştir.

İşitsel algı çalışması olarak bebeklikten itibaren başlayan müzik eğitimi ile çocuklar kazandıkları bu algıyı ileriki yıllara da taşıyabilmektedir. Bu yapının ilk mihenk taşlarının oluşturulmaya başlandığı okul öncesi dönemde çocuklar dinlediğini anlama, anladığını yorumlayıp kavrama becerisinin yanında etkili konuşma ve çıkardığı ses ve ritimlerle vücudunu eşgüdümse olarak kullanabilmektedir. Müzik eğitimi ile birlikte seslerin yönünü, şiddetini, tınısını ayırt edebilmekte çocuklara kapı aralayan şarkılar, sesleri dinlemekte, ayırt etmekte, tanımakta ve en önemlisi de çocuklarda dinleme becerisi geliştirmektedir (Artan, 2015). Tüm bunların yanında içeriği doğru seçilmiş şarkılar ile çocukları iyilik, sevgi, yardımlaşma, saygı, hoşgörü, sorumluluk, dostluk vb. ortak değerlere yönlendirecek, ahlaki gelişimlerine olumlu katkılar sağlarken aynı zamanda hayal dünyalarını da geliştirecektir (Gül vd., 2020). Değerler, kalıtım yoluyla iletilen kodlar olmadığından çocukların değer kalıpları aile, okul, çevre, kültür, iletişim ve medya araçları gibi unsurlar tarafından belirleyici nitelik kazanır. Tüm toplumlar tarafından benimsenen evrensel değerler olabildiği gibi her toplumun kendine has değerleri de bulunmaktadır. Önemli olan çocukların kendi toplumundaki değerleri içselleştirerek evrensel olana ulaşabilmesidir. Bu noktada eğitimciler çeşitli yol, yöntem, teknik uygulayabilmektedir. Bu yollardan biri olan çocuk şarkıları da etkililiğini korumaktadır. Şarkılardaki sözler çocukların öz bilincinde yer ederek onlarda değer bilincinin oluşmasında katkı sağlayacaktır.

MEB'in Ar-Ge birimi tarafından belirlenen değerler ile özellikle okul öncesi ve ilköğretim döneminde tanışan çocukların gelecekte topluma değer bakımından donanımlı bireyler olarak karışmaları hedeflenmiştir. Bu bağlamda çocuklara öğretilen şarkıların taşıdığı evrensel değerlerin incelenmesi, amaçlanan değer aktarımı çalışmalarına olumlu ve olumsuz dönütler sağlanması açısından önemlidir.

Okul öncesi çocuklara yönelik yayınlanan şarkılarda bu değerlerin ne düzeyde ve nasıl işlendiği önemli bir problem durumudur. Değerler eğitiminin önemli olduğu okul öncesi dönemde yapılan yanlış ya da yetersiz yönlendirmelerin, uyarıcı eksikliklerinin sonraki yaşamında tutum ve davranışlara etki etmesi önemli bir problemidir. Araştırmada, çocukların ritmik becerilerine ve müzik gelişimlerine katkı sağlayan, sosyal-duygusal gelişimlerini destekleyen, kişilik yapılarının oluşmasında yardımcı olan, mili, manevi ve ahlaki değerleri kazandırmayı amaçlayan 15 adet çocuk şarkısı seçilmiştir. Seçilen bu şarkılar MEB'in belirlediği değerler çerçevesinde analiz edilerek okul öncesi döneme yönelik yapılan şarkıların içeriğinin betimlenmesi ve eğitimin yeniden tasarlanmasına öncülük edebilecek iyileştirme önerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın temel amacı okul öncesi dönemde kullanılacak çocuk şarkılarında değerlere yer verilme durumunu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma kapsamında yanıt aranan sorular şöyledir;

- ✓ Okul öncesi dönemde kullanılan çocuk şarkılarında değerlere yer verilme durumu nasıldır?
- ✓ Okul öncesi dönemde kullanılan çocuk şarkılarında değerlerin yer alma sıklığı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Çalışmanın amacı doğrultusunda çocuk şarkıları ele alınmış, nitel araştırma yöntemlerinden döküman analizi tekniği uygulanmıştır. Nitel araştırma deseni, araştırmanın çeşitli aşamalarının belirlenen yaklaşım çerçevesinde tutarlı olmasını, algı ve olayların doğal ortamında gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya koymayı sağlayan bir araştırma stratejisidir. Doküman analizinde veriler yapılan görüşmelerden, gözlemlerden ya da dokümanlardan elde edilir. Yalnızca yazılı değil aynı zamanda sesli ya da görüntülü video kayıtlardan da elde edilebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Karşılaştırma ve karakterizasyon ile yapılan sistematik incelemeler, dokümanlar içindeki belirli kavramların ne sıklıkta tekrarlandığını belirlemek için ve daha ileri düzey araştırmalara hazırlamak için kullanılır (Kıral, 2020).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın örneklemini, okul öncesi dönem çocukların eğitimi için kullanılacak olan ve Youtube kanalından değerler eğitimi etiketiyle yayınlanan şarkılardan rastgele seçilen 15 şarkı oluşturmaktadır. Geray (2006), dokümanları niteliklerine ve buldukları ortama göre sınıflamıştır. Bu araştırma kapsamında kullanılan dokümanlar niteliğine göre görsel-işitsel temelli video ya da ses kaydı, bulunduğu ortama göre bilgisayar üzerinden erişilen dokümanlar sınıfına girmektedir. Bu özelliklere göre, rastgele belirlenen videolu bu şarkılara ait söz yazarları ve analizlerde kullanılan şarkı kodları Tablo 1'der yer almaktadır.

Tablo 1: Şarkılar, Söz Yazarları ve Kodları

Şarkı Kodu	Şarkı Adı	Söz Yazarı
Ş1	Tebessüm	Fatih Peşmen
Ş2	Saygı	Demet Tekin
Ş3	Sorumluluk	Esra Erken Güney
Ş4	Adalet	Esra Erken Güney
Ş5	Biz Değerliyiz	Hakan Koçer
Ş6	Sevgi	Demet Tekin
Ş7	İyilik Yap İyilik Bul	Muammer Sun
Ş8	Mutluluğu Yakala	-
Ş9	Yardımlaşma Şarkısı	-
Ş10	Paylaşmak Güzel	-
Ş11	Merhametli Ol	-
Ş12	Çok Çalışkan Olmak	Sefai Acay
Ş13	Temizlik Güzeldir	-
Ş14	Yalancının Mumu Şarkısı	Öncü Çocuk Korosu
Ş15	Vatan Marşı	Cemil Yeşil

Verilerin Analizi

Belirlenen şarkıların sözleri yazıya döküldükten sonra betimsel analiz yöntemine göre şarkılar aynen sunulmuş, ardından içeriğindeki değerler, MEB'in belirlediği değerler yönergesine göre doğrudan ya da dolaylı olarak kaç kere geçtiği belirlenerek kodlanmıştır. Ardından değerlerin dağılımı yorumlanarak tartışılmış, sonuçlar ve öneriler elde edilmiştir.

BULGULAR**Belirlenen Şarkılarda Geçen Değerlere İlişkin Bulgular**

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen 30 değerden şarkılarda nasıl geçtiği ve kaç kere vurgu yapıldığı incelenmiştir. Tablo 2, şarkılarda belirlenen değerleri ve hangi şarkılarda geçtiğini göstermektedir.

Tablo 2: MEB'in Belirlediği Değerlere Göre Çocuk Şarkılarının Kodlanması ve Frekansı.

Değerler	Şarkı Kodu	(f)
Adil olma	Ş4, Ş5,	2
Aile birliğine önem verme	Ş2, Ş3, Ş10	3
Cesaret	Ş5	1
Çalışkanlık	Ş12	1
Dayanışma	Ş9, Ş15	2
Doğruluk	Ş3, Ş4, Ş5, Ş11, Ş14	5
Dostluk	Ş5, Ş14	2
Duyarlılık	Ş1, Ş2, Ş3, Ş4, Ş6, Ş8, Ş9, Ş10, Ş11, Ş15	10
Dürüstlük	Ş5, Ş14	2
Empati	Ş1, Ş8, Ş9, Ş10, Ş15	5
Hoşgörü	Ş1, Ş5,	2
İyilik yapmak	Ş1, Ş7, Ş8, Ş14	4
İyimserlik	Ş1, Ş6, Ş11,	3
Özgüven	Ş3, Ş5	2
Paylaşımçı olmak	Ş1, Ş8, Ş10	3
Saygı	Ş2, Ş5, Ş13	3
Selamlaşma	Ş1, Ş10	2
Sevgi	Ş2, Ş3, Ş4, Ş5, Ş6, Ş11, Ş14, Ş15	8
Sorumluluk	Ş1, Ş3, Ş5, Ş8, Ş9, Ş13, Ş15	7
Şefkat - merhamet	Ş5, Ş9, Ş11	3
Temizlik	Ş3, Ş13	2
Vatanseverlik	Ş5, Ş12, Ş15	3
Yardımlaşma	Ş9	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi en fazla dolaylı da olsa “duyarlılık” değerine atıf yapılmış, ikinci ve üçüncü en çok geçen değer “sevgi” ve “saygı” olarak belirlenmiştir. MEB’in belirlediği değerler içinden “alçakgönüllülük”, “bağımsız ve özgür düşünme”, “kültürel mirasa sahip çıkma”, “liderlik”, “misafirperverlik”, “nazik olmak”, “estetik duyguların geliştirilmesi”, “fedakârlık” değerlerine seçilen şarkılarda doğrudan yer verilmediği belirlenmiştir.

SONUÇ

Okul öncesindeki eğitim tüm yaşamına etki eden şemaları oluşturduğu için bu dönemde çocuklara kazandırılan değerler de tüm yaşamı etkileyecek düzeyde öneme sahiptir. Bu bağlamda bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yapılan ve değerler eğitimi etiketiyle yayımlanan şarkılardan bazılarının içerik analizini amaçlamaktadır. Araştırma kapsamına alınan 15 çocuk şarkısının sözleri betimsel analiz ile incelenmiştir.

Yapılan literatür araştırması sürecinde çocukların farklı biçimlerde maruz kaldığı şarkıların incelendiği araştırmaların son yıllarda artış gösterdiği belirlenmiştir. Bu araştırmalar genellikle doküman analizi, betimsel içerik analizi ve müzikal teknik değerlendirmeler ağırlıkta olacak biçimde gerçekleştirilmiştir. Yapılan araştırmalardan bazıları içerik analizi ile işlenen değerlere ağırlık verirken (Karagöz 2013; Yükrük ve Akarsu, 2015; Akarsu, 2015; Tut ve Kiroğlu, 2017; Karakoç, 2019; Tanrıku ve Koyuncu 2020; Kara ve Emirhan, 2020; Coşkun Keskin ve Akyıldız, 2021); bazı araştırmaların ise söz-müzik uyumu, ses uygunluğu, makam, minör, majör, modal gibi daha ağırlıklı olarak müzikal teknikler bakımından inleme yaptığı (Sağır, 2002; Yıldız, 2005; Kova 2014; Karakoç, 2019; Solak, Malkoç ve Bağcı, 2021; Tuzcu, 2021) belirlenmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda, seçilen şarkıların MEB tarafından belirlenen değerlerden en fazla “duyarlılık” değerine atıf yapılmış, ikinci ve üçüncü en çok geçen değer “sevgi” ve “saygı” olarak belirlenmiştir. Benzer çalışmaları yapan araştırmalarda da sevgi en çok değinilen değer olarak dikkat çekmektedir (Yükrük ve Akarsu, 2015; Akarsu, 2015; Tut ve Kiroğlu, 2017; Kırıl, 2018; Karakoç, 2019; Coşkun Keskin ve Akyıldız, 2021). Bu araştırmada “duyarlılık” değerinin daha yüksek çıkmasının sebebi ise dolaylı olarak değinmelerin de sayılara dahil edilmesidir. Eğer değerlerin sadece doğrudan kelime kullanımı sayılıysaydı yine en yüksek kullanılan değer “sevgi” olarak ortaya çıkacaktı. Ayrıca yapılan araştırmada rastgele seçilen şarkıların genellikle “sevgi”, “adalet”, “saygı” gibi tek bir değer etrafında şekillendiği, bir değer birden fazla değerle bağ kurduğu ve çok değere doğrudan atıf yapan şarkıların azınlıkta olduğu belirlenmiştir. Şarkılarda değerlerin yüzeysel işlendiği ve örneklerle, eylemlerle derinleştirilmediği söylenebilir.

MEB'in belirlediği değerlerden farklı olarak geçen değerler içinde ise; "mutluluk", "umut", "birlik", "güven", "sabır", "vefa", "emanet", "tasarruf", "şükür" değerleri bulunmamaktadır. MEB'in belirlediği değerler içinden "alçakgönüllülük", "bağımsız ve özgür düşünme", "kültürel mirasa sahip çıkma", "liderlik", "misafirperverlik", "nazik olmak", "estetik duyguların geliştirilmesi", "fedakârlık" değerlerine seçilen şarkılarda doğrudan yer verilmediği belirlenmiştir. Benzer biçimde daha bütünsel yöntemlerle yapılan çalışmalarda da bazı değerlerin hiç işlenmediği belirlenmiştir. Örneğin; Yükrük ve Akarsu (2015) tarafından gerçekleştirilen çalışmada müzik dersi kitaplarında geçen şarkılarda "adil olma, alçakgönüllülük, empati, misafirperverlik, nazik olmak ve selamlaşma" değerlerine yer verilmediği belirlenmiştir. Benzer biçimde Akarsu (2015), ilkokul ve ortaokul kitaplarındaki 190 şarkıda "adil olma, selamlaşma, misafirperverlik, nazik olmak, alçakgönüllü olma" değerlerine ise hiç yer verilmediğini ifade etmiştir.

Yapılan araştırma ve incelemeler sonucunda öğretmenlere, araştırmacılara ve müzisyenlere yönelik bazı öneriler aşağıdaki gibi listelenmiştir:

- ✓ Okul öncesi döneme yönelik yapılan ve yayınlanan şarkıların daha geniş bir tarama yapılarak incelenmesi,
- ✓ MEB'in belirlediği değerleri kapsayacak daha fazla şarkının yapılması,
- ✓ Bir değer işlendiği şarkılarda birden fazla değerle daha fazla bağ kurularak konunun derinleştirilmesi,
- ✓ Şarkılara yönelik video görüntülerinin verdiği mesajların yeniden gözden geçirilmesi.

KAYNAKÇA

- Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) ve Ortaokul (5-8) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi ve Değerler Eğitimine İlişkin Öğrenci Algıları, Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Akıtürk, H. K. & Kahraman, P.B. (2019). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri. Değerler Eğitimi Dergisi, 17 (38), 267-294.
- Artan, İ. (2015). Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi. Ankara: Matsa Basımevi.
- Coşkun Keskin, S. & Akyıldız, M. (2021). Barış Manço Şarkılarında Yer Alan Değerler. Değerler Eğitimi Dergisi, 19(42), 153-186.
- Dönmez, E. C. Kurtaslan, Z. İsababayeva, Apaydın, A. & Okay, H. H. (2019). Müzik ve Değer Kazanımı İlişkisi. Değerler Bilançosu-Beyaz Kitap, Ankara: Çizgi Kitapevi.
- Geray, H. (2006). Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş iletişim alanından örneklerle. Ankara: Siyasal.
- Gül, G., Mintaş, S. & Engür, D. (2020). Şarkılarla Değerler Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Farkındalık Düzeyine Etkisi. Değerler Eğitimi Dergisi, 18(39), 9-31.
- Kara, M. & Emirhan, T. (2020). Değerler Eğitimi Açısından Müzik Dersi Kitaplarındaki Çocuk Şarkıları. Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty, 39 (2), 153-178.
- Karagöz, B. (2013). İlköğretim Öğrencilerine Değerlerin Okul Şarkıları Yoluyla Kazandırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karagöz, B. (2019). Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikler ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisan Tezi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Karakoç, V. (2019). Ortaokul Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Müziksel Özellikler ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15), 170-189.
- Kıral, E. (2018). Kayıp Giden Bir Değer: Saygı. Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi, 5 (1), 4-10.
- Kova, Ö. (2014). Trt repertuarında bulunan deyiş ve semahların müzikal analizi ve değerler eğitimi açısından incelenmesi. Fırat Üniversitesi: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- MEB (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı. Ankara: MEB Basımevi.
- Mutlu, B., Ergişi, A., Bütün Ayhan, A. ve Aral, N. (2012). Okul Öncesi Dönemde Montessori Eğitimi. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(3), 113,118.

- Öztürk, A. (2005). Okul Öncesi Eğitimde Müzik. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sağır, T. (2002). Cumhuriyet'ten günümüze okul şarkıları üzerine bir inceleme. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Solak, S., Malkoç, T. & Bağcı, H. (2021). 2008-2018 Arasında Yayımlanmış Okul Öncesi Şarkı Dağarcığının İncelenmesi. OPUS International Journal of Society Researches, 18 (39), 459-484.
- Tanrıkulu, L. & Koyuncu, A. (2020). Erken Yaşta Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Şarkılarının Değerler Öğretiminde Kullanımı. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 30(2), 221-230.
- Topaç, N., Bardak, M., Kirişçi, M. & Mertoğlu, E. (2020). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Değer Kavramlarını Tanımlamalarının İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma. Değerler Eğitimi Dergisi, 18 (39), 447-487.
- Tut, E. & Kıroğlu, K. (2017). Trt'nin Popüler Çocuk Şarkıları Yarışması'nda Finale Kalan Eserlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10(48), 561-569.
- Tuzcu, S. (2021). Çocuk kitabı resimlemelerinde deneysel malzeme kullanımı: Okul öncesi çocuk şarkılarını içeren bir kitap resimlemesi ve tasarımı. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, H. & Şimşek, H. (2016). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2005). Çocuk şarkıları üzerine bir inceleme. Tiyatro Araştırmaları Dergisi, 20, 1300-1523.
- Yükrük, S. & Akarsu, S. (2015). İlkokul (1-4) Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Şarkıların Değerler Bakımından İncelenmesi, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, (4), 1684-1707.
- Zengin, M. (2017). Herkes İçin Geçerli Uygun Değerleri Belirlemek ve Öğretmek Mümkün mü? Değer Eğitimi Yaklaşımları Bağlamında Bir Değerlendirme. Sakarya University Journal of Education, 7(2), 432 - 445.